

Utbildningsinspektion i Österslövs och Fjälkestads rektorsområde

Österslövs skola förskoleklass, grundskola årskurserna 1-2
Fjälkestads skola grundskola årskurserna 3-5

Inledning

Skolverket har granskat verksamheten i och besökt Österslövs skola och Fjälkestads skola den 14-15 mars 2007. I slutet av denna rapport framgår vilka som varit ansvariga för utbildningsinspektionen.

Inspektionen riktas mot tre huvudområden, nämligen skolans uppdrag att främja elevernas lärande, kunskapsuppdraget, att överföra grundläggande värden, demokratiuppdraget, samt rektors och personalens ansvarstagande för skolans målinriktning och myndighetsutövning och hur skolans uppföljningssystem fungerar för att säkra och förbättra kvaliteten i utbildningen. Bedömningarna av kvaliteten och av hur väl verksamheten uppfyller statens krav görs utifrån skollagen, läroplaner och övriga författningar för det offentliga skolväsendet. Information om inspektionen finns i separata material och på Skolverkets webbsida (www.skolverket.se/Inspektion).

Huvudmannen har ansvar för att de brister som inspektörerna lyfter fram i sammanfattningen åtgärdas. Åtgärderna ska redovisas till Skolverket vilket framgår av Skolverkets beslut. Skolverket följer också upp effekterna av inspektionen om cirka tre år.

Denna skriftliga rapport kompletteras med muntlig återrapportering av de ansvariga inspektörerna.

Underlag

Underlaget för inspektörernas bedömning är dels dokument från kommunen och Österslövs skola och Fjälkestads skola, dels den information som samlats in under besöket. Även annan information om kommunen och skolorna som finns i Skolverkets nationella uppföljningssystem eller finns publicerat på annat sätt har använts.

I Österslövs skola och Fjälkestads skola intervjuades rektorn, lärare, elevvårdspersonal, föräldrar och elever. Inspektörerna besökte även lektioner i Österslövs skola och Fjälkestads skola. Även andra iakttagelser i skolmiljön och studier av dokument som finns i rektorsområdet utgör underlag för kvalitetsbedömningen.

Beskrivning av skolorna

Österslövs skola	Antal barn/elever
Skolbarnsomsorg	78
Förskoleklass	26
Grundskola	57

Fjälkestads skola	Antal barn/elever
Skolbarnsomsorg	17
Grundskola	67

Källa: Kristianstads kommun

Rektorsområdet är uppdelat på två skolor. Österslövs skola där det finns en förskoleklass samt två klasser i årskurserna 1–2. Fjälkestads skola består av en klass i årskurserna 3 till och med 5. Båda skolorna ligger utanför Kristianstad och ingår i ett skolområde med andra skolor.

Helhetsbedömning

Båda skolorna bedriver ett mycket aktivt arbete i hälsans och miljöns tecken och de är certifierade enligt grön flagg. Vid inspektionstillfället visade i synnerhet Österslövs skola ett antal mycket goda exempel på hur de driver ett miljömedvetet arbete. Inspektörerna kunde som exempel ta del av god pedagogisk verksamhet som regelmässigt bedrivs utomhus av Österslövs skola. Denna verksamhet bedrivs även i Fjälkestads skola i något mindre omfattning. Utomhusmiljön i Österslövs skola är mycket god med stora möjligheter att genomföra varierad undervisning.

Kunskaper

Kunskapsresultaten vid Österslövs skola och Fjälkestads skola mäts vid genomförandet av de för kommunen gemensamma proven i ämnena matematik och svenska i årskurs 3 och de nationella proven i årskurs 5. Resultaten på kommunala proven i årskurs 3 visar att det finns ett stort antal elever som bedöms ha svårigheter att nå målsättningarna i svenska. De nationella provresultaten i årskurs 5 visar dock att Fjälkestads skola ligger i nivå med kommunens resultat. Skolan följer emellertid endast upp elevernas kunskapsutveckling i matematik, engelska samt svenska. I övriga ämnen sker det inte någon systematisk uppföljning av elevernas måluppfyllelse. Inspektörerna bedömer att uppföljning av elevers kunskaper i övriga ämnen än matematik, svenska samt engelska måste förbättras i Österslövs skola och Fjälkestads skola.

De elever som inte bedöms nå målen i matematik, svenska och engelska är identifierade och har åtgärdsprogram. Inspektörerna bedömer att det bedrivs en god verksamhet för de elever som har behov av särskilt stöd både i Österslövs och i Fjälkestads skolor.

Vid intervjuer med elever framkommer att det finns liten kännedom om gällande målsättningar enligt kursplaner och läroplaner. Vid enstaka lektioner har eleverna fått reda på vilka mål som gäller men detta var inte något som generellt gällde i undervisningen i Österslövs och Fjälkestads skolor. Målen som lärarna sätter upp i elevernas individuella utvecklingsplaner används inte och huvuddelen av eleverna uppger vid intervjuerna att de inte kommer ihåg sina mål. Inspektörerna bedömer att lärarna tydligare bör klargöra kursplanernas och läroplanens mål för eleverna.

De individuella utvecklingsplanerna kan användas mer aktivt i elevernas undervisning.

Normer och värden

Eleverna i Österslövs och Fjälkestads skolor genomför årligen en enkät som bland annat mäter stämningen i skolorna. Enligt denna enkät förekommer det mobbning i enstaka fall. Vid intervjuer med elever framkommer att det är mycket ovanligt med mobbning eller annan kränkande behandling. Vid de tillfällen detta skett har skolorna åtgärdat problemen direkt och därefter har de upphört. Inspektörerna bedömer att det sker ett kontinuerligt värdegrundsarbete på båda skolorna som har avsedd verkan.

Eleverna upplever att de inte har kunnat påverka vad som står i likabehandlingsplanen och vid intervjuer framkommer dessutom att likabehandlingsplanen inte är känd hos alla elever. Dock har eleverna medverkat med att ta fram ordningsreglerna i skolorna. Likabehandlingsplanen innehåller inte några specifika åtgärder som ska genomföras under verksamhetsåret utan är allmänt hållen. Mycket i likabehandlingsplanen är rena avskrifter från styrdokumentet och åtgärder då vuxen kränker elev belyses inte. Inspektörerna bedömer att eleverna måste medverka i likabehandlingsplanens framtagande. Vidare bedömer inspektörerna att innehållet i likabehandlingsplanen måste förbättras. Ansvaret för att upprätta likabehandlingsplanen var vid tidpunkten för inspektionen inte delegerat till rektorerna. Därför görs en samlad bedömning av kommunens upprättade likabehandlingsplaner i kommunrapporten.

Skolorna tar ut böter i form av en avgift till klasskassan om eleverna svär (1 krona) eller använder sig av könsord (5 kronor). Beslut om dessa sanktioner har tagits av föräldrar tillsammans med lärare vid ett föräldramöte. Då all undervisning ska vara avgiftsfri och en skola inte får vidta disciplinära åtgärder i form av böter bedömer inspektörerna att dessa avgifter måste avskaffas.

Ledning och kvalitetsarbete

På Österslövs och Fjälkestads skolor framkommer vid intervjuer att elever och föräldrar inte deltar i arbetet med att ta fram arbetsplanen och kvalitetsredovisningen. Det framkommer emellertid senare att styrelsen i föräldraföreningen har beretts möjligheter att ge synpunkter under kvalitetsarbetets gång. Arbetsplanen är skriven 2004 och vid det tillfället var representanter med och tog fram arbetsplanen. Då arbetsplanen kontinuerligt ska följas upp och utvärderas bedömer inspektörerna att aktuella eleverna och föräldrar i Österslövs och Fjälkestads skolor bör få ökad möjlighet att påverka innehållet i arbetsplanen.

I Österslövs och Fjälkestads skolor finns det i nuläget mindre behov av svenska som andraspråk. Dock sker det en inflyttning av elever med annat modersmål till dessa skolor så att behovet kan komma att öka i framtiden. Vid inspektionstillfället fanns det elever som läste svenska som andraspråk. Eleverna får en timmes undervisning enligt kursplanen för svenska som andraspråk. Undervisningstid för ämnet hem och konsumentkunskap finns först i årskurs 5. Vid intervjuer med personalen vid Fjälkestads skola framkom att det saknas fysiska förutsättningar för att bedriva hem och konsumentkunskap på ett bra sätt. Dock försöker man föra in ämnet vid utedagar samt på lägerskolor som skolan anordnar. Teknik ingår i NO-undervisningen och koncentreras till en vecka per termin i Fjälkestads skola. Vid intervjuer med elever framkom det att de inte kände till ämnet och vilka mål som finns för detta. Inspektörerna vill påpeka att målkännedomen är viktig i alla ämnen, så även i ämnet teknik. Musikundervisningen i årskurserna 3-5 i Fjälkestads skola

genomförs som en uppvisning för andra elever i skolan. I Österslövs skola genomförs musikundervisningen enligt ”hela skolan sjunger” vilket till stora delar endast innehåller sång. Det sker även klassvis undervisning i båda skolorna i ämnet musik. Vid intervjuer framkommer att idrott i årskurs 5 endast bedrivs under 40 minuter per vecka i Fjälkestad skola. 40 minuter går åt till busstransporter vilket tas av tiden för idrott. Inspektörerna bedömer att skolorna bör förbättra möjligheterna för eleverna att nå målen i hem och konsumentkunskap och i idrott och hälsa.

Avgifter förekommer i Österslövs och Fjälkestads skolor. Vid intervjuer med föräldrar framkommer att det även finns frivilliga avgifter i årskurs 5 för kommande aktiviteter som betalas vid utvecklingssamtalen. Då all undervisning ska vara avgiftsfri bedömer inspektörerna att dessa avgifter måste avskaffas.

Kvalitetsredovisningen innehåller de delar som förordningen anger men strukturen kan förbättras så att den blir mer tydlig och mer aktivt kan användas i den dagliga verksamhetsutvecklingen. En arbetsplan ska kontinuerligt följas upp och utvärderas och kvalitetsredovisningens analyser bör påverka innehållet i arbetsplanen. Avslutningsvis konstaterar inspektörerna att rektorn är väl förtrogen med verksamheten och att hon tillsammans med personalen tar ansvar för utvecklingen av verksamheten.

Brister som måste åtgärdas och förbättringsbehov

Inspektörerna bedömer att nedan angivna brister snarast måste åtgärdas.

- Skolorna gör inte någon systematisk uppföljning och utvärdering av elevernas kunskaper i förhållande till de nationella målen i årskurs 5 i samtliga ämnen (4 kap. 1 § skollagen, 2 kap. 6 § grundskoleförordningen samt avsnitt 2.8 läroplanen för det obligatoriska skolväsendet, förskoleklassen och fritidshemmet).
- Fjälkestads skola vidtar disciplinära åtgärder som inte överensstämmer med grundskoleförordningen (6 kap. 9,10 §§ grundskoleförordningen).
- Skolan är inte avgiftsfri (4 kap. 4 § skollagen).
- Företrädare för elevernas vårdnadshavare är inte delaktiga i utarbetandet av arbetsplanen och elevernas vårdnadshavare ges inte möjlighet att delta i arbetet med kvalitetsredovisningen (2 kap. 23 § grundskoleförordningen, 4 § förordningen om kvalitetsredovisning).

Det finns enligt inspektörernas bedömning behov av förbättringsinsatser inom följande områden:

- Målen bör på ett bättre sätt klargöras för eleverna och de individuella utvecklingsplanerna bör förbättras i Österslövs och Fjälkestads skolor
- Arbetsplanen bör kontinuerligt följas upp och utvärderas med medverkan av föräldrar och elever.
- Skolorna bör förbättra möjligheterna för eleverna att nå målen i hem och konsumentkunskap samt idrott och hälsa.

Bedömningar

1. Kunskaper

Inom detta granskningsområde behandlas skolans arbete för att varje elev ska nå de nationella målen för lärandet uttryckta i läroplan och kursplaner. Inspektörerna granskar om utbildningen ger kunskaper i vid mening, såväl fakta och förståelse som färdigheter och förmåga att exempelvis utvärdera sitt eget lärande och att arbeta självständigt. Vidare granskas vilka förutsättningar kommun och skola ger för att eleverna ska nå målen.

1.1 Kunskapsresultat

Inspektionen bedömer här Resultat på nationella prov Differenser mellan klasser/-skolor Könrelaterade skillnader	Bedömning Utifrån skolans dokumentation avseende de nationella ämnesproven framkommer inget annat än att eleverna ges förutsättningar att nå de nationella målen i engelska, matematik och svenska.
--	---

1.2 Genomförande av utbildningen

Inspektionen bedömer här Utgångspunkt i uppdraget Utrymme för olika kunskapsformer Elevernas ansvar och inflytande Samverkan	Bedömning Genomförandet av utbildningen är i huvudsak god
---	---

1.3 Anpassning av verksamheten och särskilt stöd

Inspektionen bedömer här Individanpassning av lärandet Särskilt stöd och åtgärdsprogram	Bedömning Det har inte framkommit annat än att bedömningsområdet fungerar väl.
--	--

1.4 Kunskapsuppföljning och kommunikation av resultat

Inspektionen bedömer här Uppföljning av elevers kunskaper Kommunikation av resultat	Bedömning <i>Uppföljning av elevernas kunskaper</i> måste förbättras i Österslövs och Fjälkestads skolor. Vid inspektionstillfället genomfördes en systematisk uppföljning endast i matematik, svenska och engelska. För att säkerställa att eleverna når målen i samtliga ämnen enligt kursplanerna måste skolan skapa rutiner för hur man följer upp elevernas i samtliga ämnen. Eleverna uppgav att de hade inte någon kännedom om målen enligt kursplanerna samt läroplanen. De individuella utvecklingsplanerna används inte i aktivt och kännedomen om innehållet är begränsat. Målkännedomen bör ökas hos eleverna. Användandet av de individuella utvecklingsplanerna bör förbättras i Österslövs och Fjälkestads skolor.
---	---

2. Normer och värden

Inom detta granskningsområde behandlas skolans arbete för att främja vårt samhälles demokratiska värderingar och för att hos eleverna utveckla normer och värden i enlighet med styrdokumentet för vårt skolväsende.

Enligt skollagen ska utbildningen för barn och ungdom främja deras utveckling till ansvarskännande människor och samhällsmedlemmar. I läroplanerna framhålls att barnen och eleverna ska utveckla förståelse och respekt för alla människors lika värde. Skolan ska sträva efter att vara en levande social gemenskap som ger trygghet. Eleverna ska också utveckla sin förmåga att göra och uttrycka medvetna etiska ställningstaganden och eleverna ska kunna ta ett allt större ansvar för det egna arbetet och för miljön.

2.1 Normer och värden i studiemiljö och samvaro

Inspektionen bedömer här Studiemiljö och arbetsro Värdegrundsarbetet Ordningsregler Likabehandlingsplan	Bedömning Bedömningspunkten uppfylls till stora delar <i>Ordningsregler.</i> Fjälkestads skola tar ut böter i form av avgifter till klasskassan om eleverna eller använder sig av könsord. Dessa disciplinära åtgärder är inte i överensstämmelse med grundskoleförordningen.
---	---

3. Ledning och kvalitetsarbete

Inom detta granskningsområde behandlas verksamhetens ledning och personal och om kommunen och skolan följer de nationella bestämmelserna som omfattar dessa grupper. Inspektionen granskar dessutom rektors och personalens ansvarstagande för skolans målinriktning och myndighetsutövning samt hur kommunens och skolans uppföljningssystem fungerar för att säkra och förbättra kvaliteten i utbildningen.

3.1 Personalens utbildning och kompetensutveckling

Inspektionen bedömer här Personalens utbildning Personalens insikter i de föreskrifter som styr utbildningen Personalens kompetensutveckling.	Bedömning Det har i inspektionen inte framkommit annat än att detta område fungerar väl.
---	--

3.2 Rektors ansvar

Inspektionen bedömer här Rektors förtrogenhet Rektors ansvar för verksamhetens utveckling mot de nationella målen Rektors beslutsfattande	Bedömning Det har i inspektionen inte framkommit annat än att detta område fungerar väl.
---	--

3.3 Tillgång till utbildning

Inspektionen bedömer här Skolplikt och tillgång till utbildningsplats Undervisningstid Valmöjligheter Studie – och yrkesorientering Lokaler och läromedel Avgiftsfri utbildning	Bedömning Tillgången till utbildning fungerar i huvudsak väl men åtgärder måste vidtas avseende; Undervisningstid. Undervisningstid för ämnet hem och konsumentkunskap finns först i årskurs 5. Teknik ingår i NO-undervisningen och koncentreras till en vecka per termin. Idrott genomförs endast 40 min i årskurs 5 i Fjälkestads skola. Skolorna bör förbättra möjligheterna för eleverna att nå målen i hem och konsumentkunskap samt idrott och hälsa. Avgifter Frivilliga avgifter förekommer i årskurs 5 för att bekosta framtida aktiviteter.
--	---

3.4 Kvalitetsarbete

Inspektionen bedömer här Systematiskt kvalitetsarbete Kvalitetsredovisning	Bedömning Kvalitetsarbetet måste förbättras avseende; <i>Kvalitetsredovisningen.</i> Vid intervjuer framkommer att elever inte har deltagit i framtagandet av arbetsplanen och kvalitetsredovisningen. Föräldrar har inte beretts möjlighet att delta när kvalitetsredovisningen och arbetsplanen togs fram. Arbetsplanen bör kontinuerligt följas upp och utvärderas med medverkan av föräldrar och elever.
---	---

Lund 2008-01-22

Per Joel Jarlunger

Per Ingvar de la Motte

Tabellbilaga**Tabell 1:** Andel elever (procent) som nått målen i nationella ämnesproven för årskurs 5

Årskurs 5	Fjärkestads skola		Kristianstads kommun	
	2005	2006	2005	2006
Svenska	88,6	93,3	93,5	93,4
Matematik	88,6	83,3	84,6	86,5
Engelska	88,6	96,6	91,8	92

Källa: Skolans egen statistik